

Ako sa pripraviť na život v globálnej spoločnosti? Globálnym vzdelaním!

„Globálne vzdelávanie je učenie, ktoré ľuďom pomáha vidieť a pochopiť podstatu dnešného sveta a zároveň ich povzbudzuje k tomu, aby do neho priniesli viac spravodlivosti, rovnosti a ľudských práv pre všetkých.“

(Maastrichtská deklarácia o globálnom vzdelávaní, 2002)

Otázku z titulu článku si dnes kladú mnohý z nás, no najšť na ňu adekvátne odpovede vôbec nie je jednoduché. V Informačnom centre globálneho vzdelávania (ICGV) sa o to snažíme. Ale čo to vlastne je to *Informačné centrum globálneho vzdelávania*, a vôbec čo je to *globálne vzdelávanie*?

Globálne vzdelávanie je vzdelávacia alternatíva ku klasickým postupom, alternatíva, ktorá prostredníctvom takzvanej globálnej dimenzie jednotlivých predmetov siaha naprieč už existujúcimi učebnými osnovami a zároveň prináša nové metodiky a nový náhľad na ciele vzdelávania. Na Slovensku vychádza z Národnej stratégie pre globálne vzdelávanie, ktorá bola prijatá slovenskou vládou v roku 2012.

Nejde teda o nejaký samostatný či prierezový predmet – ide o koncept, ktorý v sebe spája viaceré učebné látky, vrátane environmentálnej výchovy, výchovy k ľudským právam, rozvojového vzdelávania a ďalších predmetov, a do učebného procesu ich dostáva prostredníctvom takzvanej globálnej dimenzie. A tú môžete nájsť hoci aj v matematike. Do vyučovania sa môže zaradiť napríklad výpočet množstva kyslíka, ktorý vytvorí strom za určitý čas verus to, čo sa stane, ak vyklúčime toľko a toľko stromov, alebo výpočet obsahu tzv. virtuálnej vody obsiahnutej v najrôznejších produktoch. Globálne vzdelávanie svojou podstatou presahuje hranice Slovenska a odhaľuje súvislosti medzi nami a menej či viac vzdialenými časťami sveta. Zároveň nás však o týchto súvislostiach nielen učí, ale nás na ne nabáda aj reagovať.

Informačné centrum globálneho vzdelávania

ICGV je špecializovaná verejná knižnica, ktorá vznikla v roku 2010 v rámci európskeho projektu Network of Global Education Resource Centres in Central Europe. Dnes ponúka široké spektrum služieb pre všetkých, ktorým nie sú takzvané globálne témy ľahostajné. Ide o témy, ako je napríklad globalizácia, klimatické zmeny či ľudské práva, ale aj mnohé iné. Okrem klasických knižničných služieb, ako sú výpožičky či rešerše, poskytuje ICGV aj poradenstvo pre pedagógov a študentov a snaží sa vytvárať inštitucionálnu bázu pre ďalší rozvoj globálneho vzdelávania na Slovensku. V rámci aktívit týkajúcich sa posledného spomínaného zastrešuje aktivity pracovnej skupiny globálneho vzdelávania na Slovensku, ktorej za zúčastňujú viacerí hráči na poli globálneho vzdelávania – od mimovládnych organizácií po štátne vzdelávacie inštitúcie. Medzi klientov knižnice patria predovšetkým študenti, učitelia a pracovníci tretieho sektora.

V knižničnom fonde ICGV nájdete základné informácie i vedecké štúdie o témach, ako je medzinárodná rozvojová spolupráca a jej stratégie, klimatické zmeny, chudoba, ľudské práva, trvalá udržateľnosť alebo globalizácia ako komplexný viacdimenzionálny proces, ako aj metodické a didaktické pomôcky k výučbe o týchto témach.

V ICGV pomáhame pedagógom pri výbere vhodných metodických príručiek, prostredníctvom ktorých môžu do učebného procesu vložiť globálnu dimenziu bez toho, aby ich to zaťažovalo nad rámec ich bežných pracovných povinností. Študentom zas poradíme pri výbere tém seminárnych, bakalárskych či diplomových prác a pri zaoštarovaní zdrojov. Obvykle to funguje na princípe takzvaného helpdesku – poradenskej služby. Zaujemca o poradenstvo sa môže vopred objednať a my mu zabezpečíme experta na danú tému, a to buď z vlastných radov, pokiaľ danou expertízu disponujeme, alebo zavoláme externého odborníka. Táto

služba je vzhľadom na nutnosť angažovať externých expertov v niektorých prípadoch aj platená.

Novinkou, nad ktorou v poslednom čase uvažujeme a veríme, že ju aj v blízkej budúcnosti uvedieme do praxe, je koncept takzvaných živých kníh. Ide o jednotlivcov, ktorí reprezentujú určitú tému, pričom my ako knižnica vieme takéhoto jednotlivca zabezpečiť pre potreby našich klientov. Ako príklad môžeme uviesť povedzme imigranta z Afriky, ktorý sa usadil na Slovensku. Vďaka tomu sa napríklad študent politológie, ktorý píše výskumnú prácu o migrácii do Európy, nemusí spoliehať len na dáta z kníh a článkov, ktoré mu poskytneme v rámci helpdesku, ale získa ich takpovediac z prvej ruky od človeka, ktorý si migráciou prešiel. Tento model „výpožičiek“ by sme následne radi zaviedli aj do škôl.

Ďalším z radu služieb, ktoré naša knižnica poskytuje, sú takzvané „knižničné balíčky“. Ide o balíčky kníh a iných materiálov, ktoré na určitý čas požičiavame iným knižniciam. Jediné, čo od nich vyžadujeme, je štatistika o výpožičkách. Požičiavame dva typy balíčkov – tematické balíčky na témy, ako je rozvojová spolupráca, rodová rovnosť či ľudské práva alebo globalizácia, a balíčky kníh na rôzne témy. Cieľom je dostať tieto témy aj k čitateľom, ku ktorým sa obvykle nedostanú, keďže ich knižnice sa na ne nešpecializujú a svoje aj tak obmedzené financie radšej využijú na nákup informačných zdrojov na viac požadované témy. Žiaľ, musíme konštatovať, že tento model sa nám zatiaľ veľmi neosvedčil, pretože pre väčšinu knižníc je problémom zaradiť knihy do svojho fondu na obmedzené obdobie. V prípade záujmu však nájdete bližšie informácie na našej stránke.

Okrem toho v ICGV poskytujeme aj ďalšie služby, medzi nimi je napríklad aj organizácia rôznych výstav s globálnovzdelávacím zameraním, workshops, besedy a diskusie, vydávame publikácie či organizujeme študentské súťaže. Medzi výstavami, ktoré zapožičiavame, je aj výstava s názvom *Ako zmeniť svet*, ktorú sme už viackrát úspešne zapožičali po celom Slovensku, okrem iného aj niekoľkým knižniciam, naposledy Univerzitnej knižnici v Bratislave či predtým Mestskej knižnici v Piešťanoch. V prípade záujmu o zapožičanie výstavy (výpožička je bezplatná) nás bez váhania kontaktujte. Viac informácií nájdete na našej stránke v sekcii *Ďalšie služby*.

Ako sme už spomenuli, víziou našej knižnice je vytvoriť inštitucionálny priestor pre ďalší rozvoj konceptu globálneho vzdelávania na Slovensku tak, aby sa z neho nestala len jedna z ďalších obskúrnych stratégií, ktorými sú pedagógovia rok čo rok zahŕňaní, ale životaschopná alternatíva k tomu, čo dnes chápeme pod vzdelávaním. Tak, aby výsledkom boli ľudia – občania, ba až svec-toobčania – pripravení na život v globalizovanom svete s jeho kladmi a záporami. Tak, aby si dokázali uvedomiť, aká je ich pozícia vo svete, aby vedeli, aká je ich rola v ňom, a aby chápali, ako môžu svojím vlastným pričinením prispieť k jeho formovaniu.

Po technickej stránke vzhľadom na to, že sme malá a relatívne úzko špecializovaná knižnica, využívame systém MaSK 2010 určený pre malé a stredné knižnice. Čo sa systému týka, tak je nutné povedať, že aj napriek tomu, že je veľmi neintuitívny a nie celkom zodpovedá našim potrebám a vôbec možnostiam dneška, pre naše potreby postačuje. V knižničnom fonde máme približne 1 000 titulov, väčšinu z nich cudzojazyčných, predovšetkým anglických, ale aj ruských a nemeckých.

Peter Ivanič
ivanic@sccd-sk.org